

บทที่ 1

บทนำ

การเลี้ยงแพะในประเทศไทยส่วนใหญ่เลี้ยงแบบปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ ลักษณะการเลี้ยงของเกษตรกรยังขาดการใช้หลักวิชาการเพราะเข้าใจว่าแพะสามารถหากินได้เก่ง กินอาหารทุกชนิด ซึ่งความจริงแล้วแพะเป็นสัตว์ช่างเลือกกิน ดังนั้นหากผู้เลี้ยงไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยงให้ถูกต้อง จะส่งผลให้สุขภาพทั่วไปไม่สมบูรณ์ (กรมปศุสัตว์, 2544) และปัจจุบันมีส่วนราชการหลายแห่งหันมาส่งเสริมการเลี้ยงแพะอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพราะแพะเป็นสัตว์เศรษฐกิจขนาดเล็กที่สามารถส่งเสริมและปรับปรุงให้เกิดการเลี้ยงอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประชากรแพะส่วนใหญ่ของประเทศจะอยู่ทางภาคใต้โดยเฉพาะ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม (พีรศักดิ์, 2530) การเลี้ยงแพะของเกษตรกรในประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเนื้อหรือน้ำมันนมมาบริโภค และส่วนใหญ่พบว่าเป็นการเลี้ยงแบบปล่อยให้แพะหากินเองตามธรรมชาติ ซึ่งทำให้มีโอกาสที่แพะจะติดพยาธิจากสิ่งแวดล้อมได้ง่ายประกอบกับการดูแลในเรื่องการถ่ายพยาธิให้แก่แพะที่เลี้ยงยังมีน้อย ด้วยเหตุนี้จึงมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้ยาถ่ายพยาธิที่เหมาะสมในการควบคุมการติดพยาธิในแพะในประเทศไทยขึ้นมา

หนอนพยาธิที่พบในแพะมีหลายชนิดและทำให้เกิดปัญหาที่สำคัญในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรซึ่งทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ (สถาพร และคณะ, 2546) หนอนพยาธิในทางเดินอาหาร (gastro - intestinal helminths) คือปัจจัยสำคัญในการทำให้สัตว์มีสุขภาพอ่อนแอ ทрудโทรม และนำไปสู่ปัญหาสุขภาพอื่นๆ เช่น ติดโรคอื่นๆ หรือแสดงอาการของโรคแทรกซ้อนต่างๆ ที่มีความรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้การที่สัตว์ติดพยาธิจะทำให้ผลผลิตของสัตว์ลดลง เนื่องจากพยาธิจะแย่งสารอาหารจากสัตว์ เพื่อยู่อุดและสืบพันธุ์ (ชัยยะ และคณะ, 2549) โดยเฉพาะพยาธิตัวกลมในระบบทางเดินอาหารที่สำคัญ ได้แก่ ทริโคสตรองกายลัส (*Trichostrongylus* spp.) และ ฮีมอนคัส คอนทอร์ทุส (*Haemonchus contortus*) พยาธิมีความสำคัญรองลงมา ได้แก่ สตรองกายลอยเดส แปปปิโลซุส (*Strongyloides papillosus*) และ ทริคูริส โอวิส (*Trichuris ovis*) (พีรศักดิ์, 2530) พยาธิเหล่านี้จะมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมรวมทั้งสัตว์ปีกเป็นโฮสต์สุดท้าย เพื่อเจริญเปลี่ยนแปลงและแพร่พันธุ์ (ชัยยะ และคณะ, 2549) การป้องกันและการรักษาโรคที่เกิดจากพยาธิ การได้แก่ การถ่ายพยาธิ เลือกใช้ยาถ่ายพยาธิขึ้นอยู่กับชนิดของพยาธิที่พบ และแม้ว่าจะใช้ยาถ่ายพยาธิที่ตรงกับชนิดของพยาธิแต่พบว่าบางครั้งอาจไม่ได้ผล เนื่องจากปัญหาการดื้อยา (ทัศนีย์ และ

คณะ, 2546) ยาถ่ายพยาธิในปัจจุบันได้แก่ ยาในกลุ่ม mebendazole ซึ่งมีตัวยาที่มีฤทธิ์ขับพยาธิในทางเดินอาหารได้หลายชนิด (สุวรรณณี และคณะ, 2546) แต่ค่าใช้จ่ายสำหรับยาถ่ายพยาธิก็จัดเป็นต้นทุนของการเกษตร จึงได้มีความพยายามในการนำสมุนไพรที่มีฤทธิ์ถ่ายพยาธิหลายชนิดมาทดสอบ (วิจิตร, 2534) เพื่อที่จะหาสมุนไพรที่เกษตรกรสามารถปลูกได้เองและนำมาแก้ปัญหาโรคพยาธิด้วยตนเอง (ชัยยะ และคณะ, 2549) ดังนั้นการศึกษานี้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของสมุนไพรไทย คือ มะขาม (*Tamarindus indica* Linn.) และ ฟักทอง (*Cucurbita pepo* Linn.) ซึ่งทั้งสองชนิดมีฤทธิ์ในการถ่ายพยาธิ เปรียบเทียบกับยาถ่ายพยาธิอัลเบนดาโซล และ ไอเวอร์เมคติน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในการถ่ายพยาธิแพะ เพื่อหาทางเลือกใหม่ของการใช้ยาถ่ายพยาธิในสัตว์ อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อ

1. เพื่อศึกษาผลของเมล็ดมะขาม และเมล็ดฟักทอง ต่อการลดจำนวนของไข่พยาธิในระบบทางเดินอาหารแพะ
2. เพื่อศึกษาผลของเมล็ดมะขาม และเมล็ดฟักทอง ต่ออัตราการตายของตัวอ่อนของพยาธิตัวกลมระยะที่ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นทางเลือกหนึ่งให้เกษตรกรใช้สมุนไพรในทางเดินอาหารในการถ่ายพยาธิ เพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved